

Posudek oponenta závěrečné práce

Autor závěrečné práce: Klára Baniunynská

Název práce: Portfolio ve výtvarné výchově

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Zuzana Svatošová, PhD.

Oponent závěrečné práce: **Mgr. Magdalena Novotná, Ph. D.**

Obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy 2022

Akademický rok: 2021/2022

Obsah a cíl práce

Diplomová práce Kláry Baniunynské se zaměřuje na problematiku reflexe a hodnocení ve výtvarné výchově. Text přehledně shrnuje problematiku hodnocení, převážně formativního, přičemž kombinuje několik zdrojů, starších, novějších, domácích i zahraničních.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Práce je logicky strukturována, text je koherentní.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Téma práce je velice aktuální, problematika hodnocení uměleckých oborů aktuálně rezonuje v odborných kruzích i mezi rodičovskou veřejností. Je výzkumně řešena a odborně diskutována na nejrůznějších fórech, ve výzkumných skupinách aj. Koncept formativního hodnocení se dostává do povědomí učitelů a rodičů. Věříme, že si tyto dovednosti v rostoucí míře osvojují také žáci a studenti.

Teoretická část práce problematiku shrnuje. Jednotlivé pojmy vymezuje přesně, text proto může sloužit učitelům i studentům učitelství pro základní orientaci v problematice, a to především z obecně pedagogického hlediska. Text je dosti popisný. Kapitulu 4, která seznamuje s historií školního předmětu výtvarná výchova, považuji za příliš obecnou, v kontextu předkládané práce za nadbytečnou. Totéž platí pro kap. 4.1. Dítě a výtvarný projev. Kap. 4.3 je příliš povšechná a neodkazuje na předchozí teoretické části.

Doporučila bych propojit obsahy kap. 2.1 a 4.3. tím, že autorka při obhajobě ukáže a charakterizuje několik různých způsobů, jak zacházet s portfolii, celky nebo archívy ve výtvarné edukaci. (1)

Výzkumná část je zpracovaná nanejvýš precizně. Zahrnuje přesně definovaný cíl výzkumu, který také naplňuje (kap. 10, s. 95). Ve svém závěru velmi jasně popisuje výzkumné závěry. Práci považuji za přínosnou zejména proto, že ověřuje reflektivní model ALACT a rozpracovává jej pro potřeby výtvarné edukace. Autorka ověřuje, že je vhodným nástrojem formativního hodnocení studentů učitelství v oblasti výtvarné výchovy. **Vysvětlete, proč jste zvolila ve výzkumném designu právě Korthagenův ALACT model? (2)**

Výzkumný design s jeho stupňovanou strukturou považuji za vhodně zvolený, odpovídá nárokům portfolia jako reflektivního nástroje a přináší cenné závěry. Autorka stanovila tři kategorie, které kopírují strukturu kurikula. Jsou to: a) rozvoj schopnosti pojmenovat výtvarné prostředky vizuálně obrazného vyjádření, b) rozvoj individuálního pohledu na námět výtvarného úkolu a c) rozvoj sebe/reflektivních a sebe/hodnotících kompetencí žáků. Ty sleduje napříč všemi jedenácti výtvarnými aktivitami, které tvoří žákovské portfolio, a to navíc ve spirálovité gradaci pěti fází ALACT modelu. Pozorování či dílčí závěry lze tedy sledovat a posuzovat v různých rovinách.

Popište, jak jste stupňovala obtížnost v oblasti b) rozvoj individuálního pohledu na námět výtvarného úkolu (3). Píšete: *Zároveň není možné po takto malých žácích, aby tvořili osobité a originální práce hned v prvních hodinách.* (s. 99) Na jiném místě však uvádíte: *„Ukazuje se, že je pro ně motivací, když je jim umožněno vytvořit vlastní návrh.“* (s. 80) **Vysvětlete, proč se domníváte, že je třeba individuální přístup k námětu stupňovat od „utažených“ úkolů, které dávají žákům málo prostoru pro vlastní řešení (např. úkol Aboriginské listy), směrem k otevřenějším? Co by se stalo, kdybyste vznesla nároky spojené s otevřeným koncem a velkou tvůrčí svobodou rovnou? (4)**

Za přínos pro odbornou diskusi považuji závěry výzkumné sondy formulované na s. 90 a 100: *„Portfolia velmi přispívala k rozvoji sebe/reflektivních a sebe/hodnotících kompetencí žáků. Žáci se díky nim lépe orientovali v celém projektu a jednotlivých hodinách ...Portfolia mě ujistila, že je to velmi vhodný nástroj k reflexi i u žáků prvních ročníků, kteří se teprve učí svou práci reflektovat a hodnotit.“*

V neposlední řadě sonda ukazuje, že systematická práce s portfoliem je přínosná v profesní přípravě učitelů: *„Portfolia neposkytla zpětné ohlédnutí pouze žákům. Pro mě se tato portfolia stala diagnostickým nástrojem. Umožňovala mi, se zpětně ohlédnout za jednotlivými výtvarnými hodinami. Díky žakovským pracím jsem mohla posoudit, jaké další úkoly volit, kam s dalšími hodinami směřovat, kdy přijde ten krok začít zařazovat výtvarné práce, při kterých budou žáci pracovat více individuálně.“* (s. 90)

Správnost citace a odkazů na literaturu

Autorka cituje formálně správně, pracuje se širokou škálou odborných titulů.

Grafické, formální a jazykové zpracování

Grafické zpracování je přehledné, střízlivé a kultivované. Text je formálně v pořádku, plynulý a gramaticky správný. Práce splňuje všechny formální náležitosti. Text je poměrně dlouhý.

Doporučuji k obhajobě

Otázky k obhajobě jsou v textu výše zvýrazněny tučně.

V Praze, 5.5. 2022

Mgr. Magdalena Novotná, Ph.D.